

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

03 iulie 2018

mun. Chișinău

Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție
în componență:

Președinte

Nicolae Gordilă,

Judecători

Iurie Diaconu, Elena Covalenco, Liliana Catan,
Ion Guzun,

a judecat în ședința de judecată, fără citarea părților la proces, recursul ordinar, împotriva sentinței Judecătoriei Chișinău din 31 octombrie 2017 și deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 25 ianuarie 2018, declarat de inculpatul

***Bulat Radu XXX**, născut la
XX XXXX XXXX, originar și locuitor al mun.
XXXXX, str. XXXXX XX, ap. XX, cetățean al
R. Moldova, fără antecedente penale.*

Termenul de examinare
instanța de fond: 04.08.2016 – 31.10.2017,
instanța de apel: 11.12.2017 – 25.01.2018,
instanța de recurs: 28.05.2018 – 03.07.2018.

Asupra recursului menționat, Colegiul penal lărgit,

CONSTATĂ:

1. Prin sentința Judecătoriei Chișinău din 31 octombrie 2017, cauza fiind judecată conform prescripțiilor din art. 364¹ Cod de procedură penală, Bulat Radu a fost condamnat în baza art. 329 alin. (2) lit. b¹) Cod penal la amendă în mărime de 850 unități convenționale.

2. Instanța de fond a constatat că inculpatul Bulat Radu, activând în calitate de ofițer superior urmărire penală al Secției urmărire penală a IP Rîșcani al Direcției de Poliție a mun. Chișinău IGP al MAI, în baza ordinului IGP al MAI nr.

43 EF din 07.03.2013, fiind în conformitate cu prevederile art. 123 Cod penal, persoană publică, investită de stat să îndeplinească activități de interes public, la 6 mai 2016 a primit, conform repartizării, pentru examinare în conformitate cu prevederile art. 274 CPP plângerea angajatului Penitenciarului nr. 15 Duca Victor privind acțiunile presupus a fi huliganice, comise de o persoană neidentificată.

În cadrul investigațiilor efectuate OUP, Bulat Radu a identificat că persoana implicată în acțiunile presupus a fi huliganice este Vatamaniuc Viorel, angajat al Misterului Afacerilor Interne în cadrul Serviciului Protecție Civilă.

Ulterior, în perioada 16-27 mai 2016, Bulat Radu, folosind situația de serviciu, urmând scopul obținerii beneficiilor materiale necuvenite, aflându-se în biroul de serviciu, amplasat în incinta IP Rîșcani, mun. Chișinău, a solicitat de la Vatamaniuc Viorel mijloace bănești în mărime de 2000 Euro (ceea ce conform cursului stabilit de BNM constituie 44854,6 lei) pentru intervenirea în adoptarea unei soluții mai blânde în privința ultimului.

În continuarea acțiunilor sale infracționale, la 29 mai 2016, orele 12:20, Bulat Radu, urcând pe bancheta din față a automobilului „Toyota Prius”, n/î XXXXX parcat pe str. Ungureanu 2A, mun. Chișinău, ce aparține lui Vatamaniuc Viorel, a primit de la ultimul mijloacele financiare în sumă de 2000 euro.

Prin aceste acțiuni, Bulat Radu a cauzat daune considerabile intereselor publice, exprimate prin discreditarea gravă a autorității și imaginii Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova în societate, funcției deținute și statutului de polițist.

Organul de urmărire penală a încadrat juridic acțiunile lui Bulat Radu în baza art. 327 alin. (2) lit. b¹) Cod penal, ca abuz de serviciu caracterizat prin folosirea intenționată de către o persoană publică a situației de serviciu, cu cauzarea de **daune în proporții considerabile intereselor publice**, săvârșită din interes material.

Instanța a reținut că inculpatul a recunoscut integral vina, solicitând examinarea cauzei în baza probelor administrate în faza de urmărire penală, că aceste probe dovedesc vinovăția lui și i-a încadrat acțiunile în baza art. 327 alin. (2) lit. b¹) Cod penal, ca abuzul de serviciu, adică folosirea intenționată de către o persoană publică a situației de serviciu, cu **cauzarea de daune în proporții considerabile intereselor publice**, săvârșită din interes material.

La stabilirea pedepsei instanța a ținut cont de prevederile art. 75 Cod penal, art. 364¹ alin. (8) Cod de procedură penală, că inculpatul s-a căit sincer, a dat dovadă de o activitate impecabilă până la comiterea infracțiunii, că circumstanțe agravante nu au fost stabilite, concluzionând că corectarea și reeducarea lui este posibilă cu stabilirea unei pedepse sub formă de amendă în cuantumul prevăzut de legislația penală în redacția legii la data comiterii infracțiunii – 29.05.2016.

La fel, instanța a conchis să aplice față de inculpat prevederile art. 79 Cod penal, estimând drept circumstanțe excepționale activitatea lui profesională impecabilă - a activat din 01.08.1999 în funcție de ofițer de urmărire penală al IP Rîșcani, mun. Chișinău, iar la 13.11.2009 a fost numit în funcția de ofițer superior urmărire penală al Secției urmărire penală a IP Rîșcani al DP mun. Chișinău, este decernat cu Diplomă de onoare, i-a fost acordat Titlu onorific „Ofițerul de

Urmărire Penală al anului 2013”; a fost menționat cu insigna MAI „Pentru serviciul impecabil”, insigna „Colaborator eminent”, Crucea „Pentru Merit Clasa II”, căința activă și sinceră a inculpatului, că este unicul întreținător al familiei, în care se educă 2 copii-minori, starea de sănătate, dorința acestuia de a se reabilita în fața societății.

3. Procurorul în Procuratura anticorupție, Ion Munteanu, a declarat apel, solicitând casarea parțială a sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care inculpatul să fie condamnat în baza art. 327 alin. (2) lit. b¹) Cod penal la 900 unități convenționale, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții publice pe un termen de 5 ani.

Apelantul a invocat că circumstanțele expuse de instanță și apreciate ca fiind excepționale, sunt doar atenuante și nu sunt în măsură să absolvească inculpatul de pedeapsă complementară sub formă de privarea de dreptul de a ocupa funcții publice. Mai mult, acesta a comis infracțiunea conștient, cu intenție și cu folosirea situației de serviciu.

4. Potrivit deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 25 ianuarie 2018, apelul a fost admis, casată parțial sentința și pronunțată o nouă hotărâre.

Inculpatului Bulat Radu, condamnat în baza art. 327 alin. (2) lit. b¹) Cod penal la 850 unități convenționale, i-a fost stabilită și pedeapsa complementară – privarea de a ocupa funcții publice pe un termen de 5 ani.

În rest, dispozițiile sentinței au fost menținute.

Instanța a reținut că sancțiunea art. 327 alin. (2) lit. b¹) Cod penal, prevede amendă în mărime de la 1000 la 2000 unități convenționale sau cu închisoare de la 2 la 6 ani, în ambele cazuri cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 5 la 10 ani.

În speța nu există careva circumstanțe excepționale care ar justifica neaplicarea pedepsei complementare sub formă de privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate, iar prevederile art. 79 Cod penal, invocate de prima instanță, sunt inaplicabile or, inculpatul a comis o infracțiune ce atentează la relațiile sociale cu privire la buna desfășurare a activității de serviciu în sfera publică, care presupune îndeplinirea de către o persoană publică a obligațiilor de serviciu în mod corect, fără abuzuri, cu respectarea intereselor publice, precum și a drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice și ale celor juridice.

5. Inculpatul a declarat recurs ordinar, în care solicită casarea hotărârilor adoptate, cu dispunerea încetării procesului penal pe art. 327 alin. (2) lit. b¹) Cod penal, deoarece există circumstanțe care exclud tragerea la răspundere penală.

Recurentul a invocat că potrivit rechizitoriului, acțiunile lui au fost calificate ca abuz de serviciu, adică folosirea intenționată de către o persoană publică a situației de serviciu, cu cauzarea de daune în proporții considerabile intereselor publice, săvârșită din interes material.

Elementul calificativ - cauzarea de daune în proporții considerabile „intereselor publice”, incriminat lui, este unul de o natură generală, vagă, neclară și imprevizibilă.

Art. 327 alin. (2) lit. b¹) Cod penal prevede o infracțiune materială și include interesul public în urmările prejudiciabile ale acesteia.

Totodată, art. 126 alin. (2) Cod penal, fiind o normă de trimitere și în temeiul căreia se evaluează prejudiciul cauzat în fiecare caz aparte, nu stabilește interesul public ca o valoare socială care poate fi determinată.

Astfel, lipsa în legislația penală a unor prevederi pentru evaluarea caracterului considerabil al urmărilor prejudiciabile cauzate intereselor publice deschide un teren larg arbitrarului.

Atribuirea unor fapte infracționale concrete ca prejudiciind interesul public, la modul abstract, nu poate satisface cerința de claritate și previzibilitate, constituind o interpretare a legii penale extensivă și defavorabilă persoanei, adică contravine prevederilor art. 3 alin. (2) Cod penal.

Pe lângă aceasta, prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 33 din 07.12.2017, publicată în Monitorul Oficial nr. 27-32 din 26.01.2018, privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolele 327 alin. (1) și 361 alin. (2) lit. d) Cod penal, s-a hotărât: „se declară neconstituțional textul „intereselor publice sau” din alineatul (1) al articolului 327 și de la litera d) din alineatul (2) al articolului 361 din Codul penal al Republicii Moldova nr. 985-XV din 18 aprilie 2002”.

Potrivit art. 7 alin. (6) Cod de procedură penală, hotărârile Curții Constituționale privind interpretarea Constituției sau privind neconstituționalitatea unor prevederi legale sânt obligatorii pentru organele de urmărire penală, instanțele de judecată și pentru persoanele participante la procesul penal.

Chiar dacă judecarea cauzei a avut loc în procedura simplificată prevăzută la baza art. 364¹ CPP, instanțele oricum urmau să adopte o sentință legală și întemeiată, deoarece judecătorul nu trebuie să fie predispus să accepte concluziile date de organul de urmărire penală în defavoarea inculpatului sau să înceapă o judecată de la ideea preconcepută că acesta a comis o infracțiune ce constituie obiectul învinuirii.

Astfel, rezultând și din prevederile principiului retroactivității legii penale prevăzut la art. 10 Cod penal, urmează ca procesul să fie încetat din motivele menționate.

În drept, recursul este întemeiat pe art. 427 alin. (1) pct. 14) Cod de procedură penală.

6. Judecând recursul ordinar pe baza materialului din dosarul cauzei și argumentelor invocate, Colegiul penal lărgit concluzionează că acesta urmează a fi admis din următoarele considerente.

Potrivit art. 427 alin. (1) pct. 6) și 14) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel, inclusiv și în temeiul când hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, când Curtea Constituțională a recunoscut neconstituțională prevederea legii aplicate în cauza respectivă.

Instanța de recurs verifică doar dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Sub acest aspect se atestă, că instanțele de fond și de apel au comis următoarele erori de drept.

Conform art. 325 alin. (1) Cod de procedură penală, judecarea cauzei se efectuează numai în limitele învinuirii formulate în rechizitoriu. Potrivit art. 126 alin (2) Cod penal, caracterul considerabil al daunei cauzate se stabilește luându-se în considerare valoarea, cantitatea și însemnătatea bunurilor pentru victimă, starea materială și venitul acesteia, existența persoanelor întreținute, alte circumstanțe care influențează esențial asupra stării materiale a victimei, iar în cazul prejudicierii drepturilor și intereselor ocrotite de lege – gradul lezării drepturilor și libertăților fundamentale ale omului. Conform art. 113 alin. (1) Cod penal, se consideră calificare a infracțiunii determinarea și constatarea juridică a corespunderii exacte între semnele faptei prejudiciabile săvârșite și semnele componentei infracțiunii, prevăzute de norma penală.

În același timp, potrivit art. 364¹ alin. (1) și (7) Cod de procedură penală, inculpatul poate recunoaște doar săvârșirea faptelor indicate în rechizitoriu, instanța urmând să aplice, totuși, dispozițiile art. 382–398 Cod de procedură penală în mod corespunzător, iar conform jurisprudenței CtEDO, admiterea de către inculpat a circumstanțelor pe care s-a bazat condamnarea sa, adică acceptarea unei proceduri simplificate, nu include și calificarea lor în baza legii penale (*hotărârea CtEDO din 25.07.2017, Rostovțev c. Ucraina*).

Normele de drept enunțate nu au fost respectate de către instanțele de fond și de apel.

Or, potrivit rechizitoriului, inculpatul este învinuit că: „activând în calitate de ofițer superior urmărire penală al Secției urmărire penală a IP Rîșcani al Direcției de Poliție a mun. Chișinău IGP al MAI..., în perioada 16-27 mai 2016, folosind situația de serviciu, urmând scopul obținerii beneficiilor materiale necuvenite, a solicitat de la Vatamaniuc Viorel mijloace bănești în mărime de 2000 Euro (ceea ce conform cursului stabilit de BNM constituie 44854,6 lei) pentru intervenirea în adoptarea unei soluții mai blânde în privința ultimului..., la 29 mai 2016, a primit de la Vatamaniuc Viorel mijloacele financiare în sumă de 2000 euro..., prin aceste acțiuni **a cauzat daune considerabile intereselor publice, exprimate prin discreditarea gravă a autorității și imaginii Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova în societate, funcției deținute și statutului de polițist**”.

Acțiunile inculpatului au fost încadrate în baza art. 327 alin. (2) lit. b¹) Cod penal, ca abuzul de serviciu, adică folosirea intenționată de către o persoană publică a situației de serviciu, cu **cauzarea de daune în proporții considerabile intereselor publice**, aceeași acțiune săvârșită din interes material.

Totodată, conform art. 3 alin. (2) Cod penal, art. 8 alin. (3), 66 alin. (2) pct. (1), 24 alin. (2), 325 alin. (1), 281 alin. (2), 296 alin. (2), 389 alin. (2) Cod de procedură penală, interpretarea extensivă defavorabilă și aplicarea prin analogie a legii penale sunt interzise. Concluziile despre vinovăția persoanei de săvârșirea infracțiunii nu pot fi întemeiate pe presupuneri. Actul de învinuire trebuie să cuprindă datele importante pentru formularea învinuirii. Inculpatul are dreptul să știe pentru ce faptă este învinuit. Instanța judecătorească nu este organ de urmărire

penală, nu se manifestă în favoarea acuzării sau a apărării și nu exprimă alte interese decât interesele legii. Judecarea cauzei se efectuează numai în limitele învinuirii formulate în rechizitoriu. Concluziile despre vinovăția persoanei de săvârșirea infracțiunii și sentința de condamnare nu pot fi întemeiate pe presupuneri, iar toate dubiile în probarea învinuirii se interpretează doar în favoarea inculpatului.

În această consecutivitate se reține că, elementul calificativ cauzarea de daune în proporții considerabile „*intereselor publice*”, incriminat inculpatului, este unul de o natură generală, vagă, neclară și imprevizibilă.

Or, art. 327 alin. (2) lit. b¹) din Codul penal prevede o infracțiune materială și include *interesul public* în urmările prejudiciabile ale acesteia. Totodată, art.126 alin. (2) Cod penal, fiind o norma de trimitere și în temeiul căreia se evaluează prejudiciul cauzat în fiecare caz aparte, nu stabilește *interesul public* ca o valoare socială care poate fi determinată.

Astfel, lipsa în legislația penală a unor prevederi pentru evaluarea caracterului considerabil al urmărilor prejudiciabile cauzate intereselor publice deschide un teren larg arbitrarului.

Mai mult, atribuirea unor fapte infracționale concrete ca prejudiciind *interesul public*, la modul abstract, nu poate satisface cerința de claritate și previzibilitate, constituind o interpretare a legii penale extensivă și defavorabilă persoanei, adică contravine prevederilor art. 3 alin. (2) din Codul penal.

Pe lângă aceasta, prin Hotărârea Curții Constituționale privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi ale art. 328 alin. (1) Cod penal, nr. 22 din 27 iunie 2017, textul „*intereselor publice sau*” din alin. (1) art. 328 Codul penal, a fost declarat neconstituțional.

În același timp, prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 33 din 07.12.2017 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolele 327 alin. (1) și 361 alin. (2) lit. d) din Codul penal, a fost declarat neconstituțional și textul „*intereselor publice sau*” din alin. (1) al art. 327 Cod penal.

Circumstanțele nominalizate relevă în mod concludent că învinuirea înaintată inculpatului în baza art. 327 alin. (2) lit. b¹) Cod penal, este una incorectă, incompletă, neclară, adică este una dubioasă. O asemenea învinuire i-a afectat și dreptul acestuia de a ști pentru ce faptă este învinuit, adică dreptul la apărare.

În același timp, instanța de judecată nu este în drept să completeze învinuirea cu circumstanțe care ar justifica-o și care ar agrava situația inculpatului, și să-și întemeieze soluțiile pe presupuneri și dubii.

Totodată, potrivit art. 251 alin. (2) și (3) Cod de procedură penală, încălcarea prevederilor legale referitoare la sesizarea instanței atrage nulitatea actului procedural, care nu se înlătură în nici un mod, poate fi invocată în orice etapă a procesului și se ia în considerare de instanță, inclusiv din oficiu, dacă anularea actului procedural este necesară pentru aflarea adevărului și justa soluționare a cauzei.

Prin urmare, învinuirea înaintată inculpatului pe art. 327 alin. (2) lit. b¹) Cod penal, este una lovită de nulitate, iar legea procesul-penală nu prevede posibilitatea tragerii persoanei la răspunderea penală în lipsa unui act legal de învinuire.

În ultima instanță, rezultă că hotărârile atacate nu cuprind motive legale pe care se întemeiază soluția de condamnare a inculpatului în baza art. 327 alin. (2) lit. b¹) Cod penal, instanțele omițând și faptul că Curtea Constituțională a recunoscut neconstituțională prevederea legii aplicate în cauza respectivă.

Potrivit art. 391 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, în cazul în care există alte circumstanțe care exclud tragerea la răspundere penală se adoptă o sentință de încetare a procesului penal, iar conform art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. b) Cod de procedură penală, instanța admite recursul, casează total hotărârea atacată și dispune încetarea procesului penal în cazurile prevăzute de Codul de procedură penală.

Dat fiind că încălcările normelor procedurale specificate, comise de către instanțele de fond și de apel, constituie erori de drept, prescrise în art. 427 alin. (1) pct. 6) și 14) Cod de procedură penală, se impune soluția casării totale a hotărârilor contestate și încetării procesului penal privind învinuirea inculpatului de comiterea infracțiunii prevăzute la art. 327 alin. (2) lit. b) Cod penal, pe motiv că există circumstanțe care exclud tragerea lui la răspundere penală,

7. În conformitate cu art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. b), alin. (3) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit,

DECIDE :

Admite recursul ordinar declarat de inculpatul Bulat Radu XXX, casează total sentința Judecătoriei Chișinău din 31 octombrie 2017 și decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 25 ianuarie 2018.

Încetează procesul penal în privința lui Bulat Radu XXX, privind săvârșirea infracțiunii prevăzute la art. 327 alin. (2) lit. b¹) Cod penal, în temeiul art. 391 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, deoarece există circumstanțe care exclud tragerea la răspundere penală.

Decizia este irevocabilă, pronunțată integral la 31 iulie 2018.

Președinte

Nicolae Gordilă

Judecători

Iurie Diaconu

Elena Covalenco

Liliana Catan

Ion Guzun